

УДК 94–057.87(477.83)

Іванна Лучаківська

СТАНОВЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ГАЛИЧИНІ: ОСОБЛИВОСТІ, ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)*

Проаналізовано особливості функціонування, розвитку вищих навчальних закладів Галичини – Львівського університету, Ветеринарної, Рільничої, Торговельної академії, Цісарсько-королівської Вищої технічної школи у контексті суспільно-культурних процесів кінця XIX – початку XX ст. Прослідковано особливості створення кожного із закладів освіти, трансформацію чисельності студентів та професорсько-викладацького складу, наголошено на їх внеску у розвиток вітчизняної та світової науки. Показано, що кожен із вишів мав бібліотеки, а також іншу необхідну матеріально-технічну базу для навчання студентів (лабораторії, дослідні поля тощо). Відзначено, що у другій половині XIX ст. домінуючою мовою викладання була німецька, проте в останній чверті XIX ст. все більшої популярності набувала польська мова, проте окремі дисципліни читалися українською та латинською мовами. Акцентовано на «українській складовій» тогочасної вищої освіти, доведено, що як серед викладачів, так і серед студентів на межі XIX–XX ст. було надзвичайно мало українців, що пояснюється специфікою етнонаціонального складу населення Львова, де у досліджуваний період більшість становили особи польської та єврейської національності.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, навчальний процес, українці, професор, студент.

На межі XIX–XX ст. Львів став одним із освітніх центрів не тільки Галичини, але й Центрально-Східної Європи. Упродовж другої половини XIX ст. у краї, відповідно до клопотання місцевого населення та, згідно із розпорядженнями центральних органів влади, постала низка вищих навчальних закладів, які успішно функціонують й сьогодні та визначають тенденції сучасної вищої освіти.

Варто погодитися з І. Колесник, яка зауважує, що після краху тоталітарного режиму, набуття Україною незалежності, кризи марксистської ідеології, центр інтелектуального тяжіння з анклавів діаспорної історіографії почав переміщуватися в Україну, що не могло не відобразитися на стані історіографії [11, с. 58]. Однак поява упродовж останніх років низки наукових досліджень, у яких розглядаються окремі аспекти досліджуваної проблеми, не зняла із порядку денного проблему підготовки комплексних робіт, які б присвячувалися історії становлення вищої освіти в Галичині.

Джерельну основу статті становлять розвідки місцевої преси, архівні документи Центрального державного історичного архіву України в м. Львові.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості та характерні риси розвитку вищої освіти в Галичині у 90-х рр. XIX ст. – на початку XX ст. крізь призму аналізу навчальних програм, професорсько-викладацького складу та кількості студентів Львівського університету, медичного факультету цього ж вишу, що згодом реорганізований у Медичний університет, Ветеринарної (сьогодні – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені Степана Ґжицького), Рільничої (Львівський національний аграрний університет), Торговельної академії (Львівський торговельно-економічний університет) та Цісарсько-королівської Вищої технічної школи (Національний університет «Львівська політехніка»).

У другій половині XIX ст. вагомим освітнім і науковим центром Львова та Галичини став Львівський університет. Освітній заклад із 1851 р. розташовувався на сучасній вулиці М. Грушевського і тільки наприкінці століття, згідно з проектом Ю. Браунсойна, споруджено окремі корпуси для хімічного, геолого-мінералогічного і фармакологічного інститутів (сучасна вулиця Св. Кирила і Мефодія), згодом – корпус для медичного факультету (сучасна вулиця Пекарська) та фізичного інституту (1897 р.).

У досліджуваний період керівництво університетом здійснював академічний сенат (ректор, проректор, декани, представники факультетів, секретар). Колегіальним також було керівництво факультетами (рада професорів) у складі декана, продекана, професорів і двох виборних представників від доцентів. Структурно виш поділявся на кафедри (асоціювалися із професором, який читав лекції) та інститути. Окрім бібліотеки, у 1894 р. розпочав роботу університетський архів, де зберігалася університетська документація із 1848 р.

---

* статтю підготовлено до друку на кошти стипендії імені Івана Виговського при Варшавському університеті.

На межі 80–90-х рр. ХХ ст. в університеті діяло чотири факультети: юридичний, філософський, теологічний та медичний [12]. Пріоритетним був юридичний факультет, де зосередилася найбільша кількість студентів та професорсько-викладацького складу. Медичний факультет був відкритий тільки у 1894 р. (згідно з розпорядженням австрійського імператора Франца Йосиф I від 1891 р.).

Викладати в університеті дозволялося виключно після отримання звання доктора. Загалом, науково-викладацький склад університету поділявся на декілька категорій: професори; приват-доценти; асистенти; лектори [4]. Кількісний склад викладачів упродовж досліджуваного періоду неухильно збільшувався. Для прикладу, якщо у 1850–1851 навчальному році нараховувалося 27 викладачів, то вже напередодні Першої світової війни їх кількість збільшилася до 169. Водночас у Львівському університеті нараховувалося надзвичайно мало українських професорів: 1900 р. – 6 професорських кафедр і 1 доцентура, 1914 р. – 8 кафедр і 4 доцентури, 1918 р. – 8 кафедр і 5 доцентур [11, с. 18–19]. Після завершення Першої світової війни університет був полонізований, а центр української освіти перемістився до таємного університету, який очолив професор В. Щурат [2, с. 207–220].

Зауважимо, що Львівський університет наприкінці ХІХ ст. мав стати одним із форпостів української науки, однак польські політичні кола намагалися не допустити українців до освітнього закладу та, небезуспішно, прагнули перетворити Університет виключно на польський. Особливо помітною окреслена тенденція стала після того, як кафедру загальної історії очолив поляк К. Ліске, кафедру польської історії – Т. Войцеховський, кафедру історії польського права – О. Бальцер, а кафедру австрійської історії – Л. Фінкель [11, с. 16].

Надзвичайно мала кількість українських професорів породила іншу проблему – полонізації освіти. Для прикладу, якщо у 1870 р. польською мовою в університеті викладали 13 предметів, німецькою – 46, латинською – 13, українською – тільки 7. У 1906 р. польською мовою у виші читали уже 185 предметів, українською – 19, латинською – 14, німецькою – 5 [3, с. 132–138].

Студенти вишу також не було однорідними і поділялося на: звичайних студентів (ординарні); надзвичайних студентів (екстраординарні); вільні слухачі (відвідували лекції за домовленістю із викладачами). На всіх факультетах навчання тривало чотири роки, на медичному – п'ять (на фармацевтичному відділі медичного факультету – два або ж три роки). Навчальний рік поділявся на два семестри: зимовий (жовтень-березень) та літній (квітень-липень). У 1851 р. в університеті навчалася 699 студентів (на юридичному факультеті 302 особи, філософському – 89, теологічному – 308), у 1890–1891 навчальному році їх було вже 1255 (відповідно 683, 189, 358 осіб), у 1900–1901 навчальному році – 2060 студентів (відповідно 1284, 309, 340 і медичному – 127 осіб), у 1913–1914 навчальному році – 5871 студент (відповідно: 3493, 1229, 971 і 358 осіб) [3, с. 132–138].

Важливим кроком на шляху до утвердження історії українців стало відкриття в університеті кафедри всесвітньої історії (мова викладання – руська/українська), очолити яку запросили відомого на той час історика, учня В. Антоновича – М. Грушевського. Справа не тільки в знаковій постаті одного з майбутніх лідерів Української Народної Республіки, а, передусім, у його революційних поглядах на історію українського народу.

На думку сучасних українських істориків, «...її наслідком [відкриття кафедри – І. Л.] стало рішуче збільшення наукової та педагогічної продукції (внаслідок діяльності Наукового Товариства ім. Шевченка і десятків інших українських науково-культурних і освітньо-мистецьких товариств та організацій), формування і підготовка молодого покоління свідомих своєї наукової і громадсько-політичної місії українських наукових кадрів, котрі відіграли провідну роль в розвитку українського національного руху... Ця подія поклала початок формуванню загальноукраїнської спільноти істориків» [11, с. 18].

Із Львівським університетом тісно пов'язана історія Львівського медичного університету. Як уже зазначалося, у 1891 р. створено комісію (голова – віце-президент крайової шкільної ради, доктор М. Бобжинський) для розгляду питання про створення медичного факультету у Львівському університеті [20]. Факультет урочисто відкрито у 1894 р., що започаткувало нову сторінку в історії української медицини [15].

Упродовж наступних років факультет динамічно розвивався: відкрито 17 кафедр, збільшувалася кількість професорсько-викладацького складу (для прикладу, у нараховувалося 14 професорів, 12 доцентів і 14 асистентів). Кафедри очолювали відомі науковці: Г. Кадий, В. Шимонович, А. Бек, Я. Прус, А. Марс, Л. Ридиг'єр, А. Цешинський, М. Ненцький, Я. Парнас, Р. Вейгль, В. Новіцький З. Дмоховський, А. Габришевський та інші [7].

Незважаючи на те, що домінуючою на факультеті була польська мова, окремі дисципліни (не медичні) читалися українською мовою. Тільки у 1908 р. професором акушерства і гінекології став українець А. Соловій [9]. Сучасники подій відзначали, що учені-медики на доволі високому рівні проводили наукові дослідження та, загалом, розвивали медицину на європейському рівні [6].

Упродовж 1894–1914 рр. на медичному факультеті Львівського університету підготовлено 544 лікарі, із них тільки 40 лікарів (7,3 %) – українці (Я. Грушкевич, І. Полохайло, М. Панчишин, О. Кордасевич, М. Музика, О. Барвінський та ін.) [9]. Якщо на перший курс приймали спочатку не більше 15–20 студентів, згодом їх кількість сягнула 100 [6]. Збільшення кількості студентів-медиків стало причиною численних звернень громадськості Львова до органів центральної та місцевої влади з проханням відкрити окремий медичний заклад у столиці Галичини [23]. Початок Першої світової війни не дозволив реалізувати задуми.

Сьогодні один з найбільших ветеринарних навчальних закладів України – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. Ґжицького, витоки якого сягають кінця XIX ст. «XVIII століття поставило нові вимоги до лікарів з огляду на поширення епізоотій, – відзначають сучасні українські вчені. – Спустошливі епізоотії, що все частіше й у все ширших масштабах з'являлися в Європі, висували на передній план нагальну потребу заснування самостійних шкіл для підготовки ветеринарних лікарів. Другою причиною, що сприяла виникненню наукових ветеринарних закладів, було значне піднесення рільництва і поліпшення розведення тварин після спустошливих бід у Європі тих часів. Також військові інтереси були могутнім стимулом для підготовки добре освічених ветеринарних спеціалістів» [21, с. 5].

Необхідність мати кваліфікованих ветеринарних лікарів та відповідний навчальний заклад у Галичині зрозуміли тільки наприкінці XIX ст. Зусилля місцевої громадськості, згідно із декретом імператора Франца-Йосифа I від 27 грудня 1880 р., у Львові мала бути відкрита ветеринарна школа (царсько-королівська ветеринарна школа) [22, арк. 2–15]. Школа знаходилася на території сучасного факультету ветеринарної медицини і складалася з головного корпусу, коїнік-стаєць, прозекторію та кузні. При школі функціонувала бібліотека [18]. Першим директором школи став П. Зайфман [21, с. 13].

М. Падура зауважує, що, згідно із розпорядженням Міністерства внутрішніх справ від 21 червня 1881 р., до Львова надіслано навчальний план ветеринарної школи і дозволено створити три кафедри: описової та патологічної анатомії; фізіології та продуктів тваринництва; медичної та хірургічної патології і терапії з клініками [19, с. 320].

Передбачалося, що заняття у школі відбуватимуться польською мовою і дипломи та свідоцтва школи кування коней, які видаватимуться Львівською ветеринарною школою, щодо прав, які вони давали, будуть рівні з дипломами і свідоцтвами Віденського ветеринарного інституту. Щодо керівництва школою відзначено, що нею повинен управляти професор, представлений на затвердження цісареві радою професорів. Остання також призначала на посади ад'юнктів та асистентів. Інших службовців призначало намісництво [19, с. 320].

Постановою (1896 р.) Львівській ветеринарній школі з 1 жовтня 1897 р. надано статус вищої школи (академії) із відповідним збільшенням штату викладачів і щорічного фінансування. Від 1909 р. ректора обирали з-поміж своїх професорів терміном на два роки. Першим обраним ректором Львівської ветеринарної академії став професор Й. Шпільман. Зауважимо, що статус вишу значно зріс у 1908 р. – академії надано право надавати наукові ступені – доктора ветеринарної медицини, а також за особливі заслуги – звання почесного доктора [13]. Напередодні Першої світової війни в академії працювали такі відомі професори, як: С. Круліковський, В. Кульчицький, З. Марковський, П. Кретович, Т. Голобут та ін. У 1917 р. ректором академії обрано професора В. Кульчицького – першого українця на такій високій посаді [13].

Для початку навчання у Львівській ветеринарній академії випускники середніх шкіл мали б засвідчити атестат зрілості. Навчання тривало чотири роки. Напередодні Першої світової війни навчання в академії завершило 511 ветеринарних лікарів. Сучасні історики констатують, що «як наслідок їх праці в Галичині докорінно змінилися ветеринарно-санітарні умови, зменшилися втрати худоби від пошестей, зросло поголів'я худоби, збільшився її вивіз за кордон» [13].

Прикметно, що у 1913 р. в академії засновано перше українське товариство ветеринарних медиків «Ватра», яке очолив Є. Суховерський. Водночас збільшилася й кількість українських викладачів, з-поміж яких варто виокремити, окрім В. Кульчицького, Є. Нестайка та М. Стахурського [21, с. 5]. У цей же період у ВНЗ створені унікальні колекції анатомічних, патанатомічних, зоологічних, хірургічних, бактеріологічних препаратів, виготовлено оригінальні хірургічні інструменти [21, с. 15].

Необхідність підготовки ветеринарів, як уже зазначалося, спрямовувалася на розвиток тваринництва регіону. Водночас висококваліфікованих аграріїв готувала рільнича школа, заснована у 1856 р. (сучасний Львівський національний аграрний університет). У 1878 р. школа стала державним, а у 1880 р. – вищим навчальним закладом. Основу її матеріально-технічної бази становили: навчальні корпуси, гуртожиток, господарські будівлі, дослідні поля, лабораторії, а також мете реологічна, механічна, контрольо-насіннава, хімічно-рільнича, землеробська станції [16, с. 108].

Зростання авторитету вишу призвело до надання йому у 1901 р. статусу академії. На початку ХХ ст. розпочали роботу й перші кафедри: рільництва й рослинництва, сільської адміністрації, сільської інженерії, що, за словами сучасників, дозволило перетворити академію в один із провідних центрів аграрної науки не тільки Галичини, але й Східної Європи [16, с. 108]. Перша світова війна перервала розвиток вишу, функціонування якого відновилося у міжвоєнний період ХХ ст., проте у складі Львівської політехніки.

«Тривалий час вважали, що витoki Національного університету «Львівська політехніка» сягають 1844 р., коли австрійський уряд утворив Технічну академію у Львові, – зауважують українські вчені. – Втім, академія постала не як новостворений заклад, а як навчальна установа, створена на базі вже діючої Реальної школи. Тож зважаючи на те, що у 1844 р. виник не новий навчальний заклад, а вкотре реорганізований, то відлік історії Національного університету «Львівська політехніка» треба розпочинати саме від витоків: від часу створення Реальної школи у Львові» [17].

Цісарсько-королівська реальна школа у Львові заснована у 1816 р. і була орієнтована на випускників нормальної школи. Вона давала технічні знання і в освітній сфері протиставлялася класичним дисциплінам. Учні отримували знання з так званих «природничо-математичних дисциплін» (креслення, рисунок тощо). У 1844 р. школу реорганізовано в Технічну академію, що дозволило у 1863 р. перетворити її на виш [8].

Першим ректором Технічної академії був обраний Ф. Стжелецький (1872–1873 рр.). У цей період працювало три кафедри (нарисної геометрії; механіки й теорії машин; будівництва шляхів, мостів і залізниць). Згодом відкрито кафедру геодезії (завідувач Д. Зброжек), хімічної технології (Г. Гюнсберг), машинобудування (Б. Мариняк). У 1871 р. кафедру архітектури очолив Ю. Захарівич [8].

Надалі кількість кафедр збільшувалася в геометричній прогресії: у 1888 р. відкрито кафедру рільничо-лісової спеціальності, 1884 р. – кафедру зоології, ботаніки й товарознавства (завідувач О. Волощак; 1890 р., для Р. Гостковського, створено кафедру теорії залізничного транспорту; 1891 р. – кафедру електротехніки. Від 1886 р. функціонувала дослідна станція з проблем нафтової промисловості й кераміки, а пізніше – механічна станція випробування матеріалів у технічних конструкціях [5]. На початку ХХ ст. кількість кафедр перевищувала два десятки [8].

Збільшення кількості кафедр та студентів породило проблему нестачі навчальних приміщень. З цих причин, на початку 1872 р. цісар Франц-Йосиф своїм указом дозволив академії споруджувати власний будинок. Згодом, 8 жовтня 1877 р., академія отримала новий статус «Політехнічна вища школа», у 1901 р. – їй надано право присвоювати учений ступінь доктора технічних наук (напередодні Першої світової війни докторами стали 64 інженери) [8]. У цей період, як і в інших вишах, студенти політехніки поділялися на звичайних та надзвичайних. Навчання було платним. У 1894 р. у начальному закладі навчалося 250 студентів. Викладацький склад налічував 57 осіб, серед них – 15 звичайних професорів і 4 надзвичайних [8]. На жаль, українців серед професорів Політехніки було надзвичайно мало, що, зрештою, характерно й для інших вишів Львова.

Як відзначають О. Жук та Р. Зінкевич, «на початку ХХ ст. м. Львів став значним та авторитетним центром європейської науки. В усіх його техніко-економічних і соціально-культурних змінах брали активну участь учені та вихованці Політехнічної школи. Різне збільшення кількості студентської молоді створювало сприятливі перспективи для підготовки високоосвічених кадрів інтелігенції» [8].

Високоосвічені кадри інтелігенції готувала також Державна торговельна школа у Львові. 8 вересня 1899 р., за поданням Міністерства віросповідань та освіти, імператор санкціонував створення Державної торговельної школи у Львові (приміщення будинку Українського драматичного театру ім. М. Заньковецької). У цей же постанові відзначено, що школа повинна була б почати роботу 1 жовтня 1899 р. Згодом затверджено її навчальні плани та призначено тимчасовим керівником школи професора А. Павловського [14]. У 1902 р. Вища торговельна школа здобула статус академії [14]. «У торговельних колах академія мала добру репутацію, про що свідчила велика кількість охочих вступити до цього навчального закладу, – констатують науковці. – Так, на вечірньому курсі для дорослих щорічно бажало навчатися більше осіб, ніж академія могла прийняти. Найбільші банки зверталися до керівництва навчального закладу з проханням відкрити професійні курси або встановлювали стипендії, які мали отримувати фахово підготовані кадри [10].

Отже, у Галичині напередодні Першої світової війни сконцентровано вищі навчальні заклади (Львівський університет, Ветеринарна, Рільнична, Торговельна академії, Цісарсько-королівська вища технічна школа) гуманітарного, технічного, торгівельного, медичного, аграрного напрямів, що забезпечувало потреби місцевого населення у якісній фаховій освіті. Незважаючи на зростання національної свідомості українців Галичини на початку ХХ ст., про що, зокрема, свідчить їх боротьба за український університет, останні не охоче вступали на навчання до вишів, забезпечуючи домінування поляків і євреїв.

Список використаних джерел

1. Благий В. Львівська Академія Ветеринарної Медицини в 1897–1914 рр.: історія становлення. Львів, 2001. 144 с.
2. Благий В. Структура та викладацький склад вищих шкіл Львова на початку ХХ ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 2000. Вип. 35–36. С. 207–220.
3. Благий В. Студентки Львівського університету в 1897–1914 роках // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 1998. Вип. 33. С. 132–138.
4. Благий В. Студентство Львівського університету в 1900–1914 роках: історико-соціологічний аспект: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 «Історія України»; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів, 2003. 19 с.
5. Витоки та етапи становлення Національного університету «Львівська політехніка». URL: <http://www.lp.edu.ua /200/istorychna-dovidka> (дата звернення 01.04.2017).
6. Ганіткевич Я. Історичні етапи найстарішого в Україні Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. URL: <http://ntsh.org/content/ ganitkevich-yaroslav-istorichni-etapi-naystarshogo-v-ukrayini-lvivskogo-nacionalnogo> (дата звернення 01.04.2017).
7. Ганіткевич Я. Професори-лікарі Львівського медичного факультету університету / медичного інституту – місцеві українці. URL: <http://ntsh.org/content/professori-likari-lvivskogo-medichnogo-fakultetu-universitetumedichnogo-institutu-miscevi> (дата звернення 01.04.2017).
8. Жук О., Зінкевич Р. Історія Львівської політехніки. URL: <http://www.logos.biz.ua/proj/lpi/pdf/8-27.pdf> (дата звернення 01.04.2017).
9. Зіменковський Б., Гжегоцький М., Луцик О. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2009. Львів, 2009. 452 с.
10. Історичний шлях від реальної школи до Університету. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/Academy/Stud_Merydian/2016/Docs/LTEU_Nr_65_WEB.pdf (дата звернення 01.04.2017).
11. Історія та історики у Львівському університеті (до 75-ліття створення історичного факультету) / [за редакцією Л. Зашкільняка, П. Серженги]. Львів: Вида(дата звернення 01.04.2017), вництво «Паіс», 2015. 412 с.
12. Історія Університету. URL: <http://www.lnu.edu.ua/about/university-today-and-tomorrow/history/> (дата звернення 01.04.2017).
13. Історія університету. URL: <http://www.vetuniver.lviv.ua/universytet/istoriia.html> (дата звернення 01.04.2017).
14. Історія Університету. URL: <http://www.lute.lviv.ua/universitet/history/> (дата звернення 01.04.2017).
15. Львівський державний медичний інститут. 210-річчю відкриття, 100-річчю відновлення медичного факультету у Львові присвячується. Львів, 1994. 328 с.
16. Львівському національному аграрному університету – 160! // Технічні вісті. 2016. Вип. 1 (43). С. 108.
17. Нариси з історії Львівської політехніки. URL: http://vlp.com.ua/files/161865_vstup.pdf (дата звернення 01.04.2017).
18. Наукова бібліотека Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. URL: http://www.dnabb.org/files/any/lvivska_veterynar_22-05-14.pdf (дата звернення 01.04.2017).
19. Падура М. Заснування Цісарсько-Королівської ветеринарної школи у Львові // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Львів, 2011. Т. 13. № 4 (50). Ч. 2. С. 316–331.
20. Перші 100 років в історії Львівського медичного університету. URL: <http://photo-lviv.in.ua/pershi-100-rokiv-v-istoriji-lvivskoho-medychnoho-universytetu/> (дата звернення 01.04.2017).
21. Стибель В., Падура М., Кирилів Я. Від першої кафедри ветеринарії у Східній Європі // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Львів, 2014. Т. 16. № 3 (60). Ч. 1. С. 3–26.
22. ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 4, спр. 4382.
23. Шапиро И. Очерки по истории Львовского медицинского института. Львов, 1959. 227 с.

References

1. Blahyy V. L'vivs'ka Akademiya Veterynarnoyi Medytsyny v 1897–1914 rr.: istoriya stanovlennya [Lviv Academy of Veterinary Medicine in 1897–1914: the history of becoming]. L'viv, 2001. 144 s.
2. Blahyy V. Struktura ta vykladats'kyi sklad vyshchyykh shkil L'vova na pochatku XX st. [Structure and teaching staff of higher schools of Lviv in the early XXth century]. Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya istorychna. L'viv, 2000. Vyp. 35–36. S. 207–220.
3. Blahyy V. Studentky L'vivs'koho universytetu v 1897–1914 rokakh [Students of Lviv University in 1897–1914]. Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya istorychna. L'viv, 1998. Vyp. 33. S. 132–138.
4. Blahyy V. Studentstvo L'vivs'koho universytetu v 1900–1914 rokakh: istoryko-sotsiolohichnyy aspekt [Studentship of Lviv University in 1900–1914: historical and sociological aspect]. Avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01; L'viv. nats. un-t im. I.Franka. L'viv, 2003. 19 s.
5. Vytoky ta etapy stanovlennya Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika» [Origins and stages of formation of the National University «Lviv Polytechnic»]. URL: <http://www.lp.edu.ua /200/istorychna-dovidka>.
6. Hanitkevych Ya. Istorychni etapy naystarishoho v Ukrayini L'vivs'koho natsional'noho medychnoho universytetu im. Danyla Halys'koho [Historical stages of the oldest in Ukraine Lviv National Medical University named after Danilo Halysky]. URL: <http://ntsh.org/content/ ganitkevich-yaroslav-istorichni-etapi-naystarshogo-v-ukrayini-lvivskogo-nacionalnogo>.
7. Hanitkevych Ya. Profesory-likari L'vivs'koho medychnoho fakul'tetu universytetu / medychnoho instytutu – mistsevi ukrayintsi [The professors-doctors of the Lviv Medical Faculty of the University / Medical Institute are local Ukrainians]. URL: <http://ntsh.org/content/professori-likari-lvivskogo-medichnogo-fakultetu-universitetumedichnogo-institutu-miscevi>.
8. Zhuk O., Zinkevych R. Istoryiya L'vivs'koyi politekhniki [History of Lviv Polytechnic]. URL: <http://www.logos.biz.ua/proj/lpi/pdf/8-27.pdf>.
9. Zimenkovs'kyi B., Hzhohots'kyi M., Lutsyk O. Profesory L'vivs'koho natsional'noho medychnoho universytetu imeni Danyla Halys'koho: 1784–2009 [Professors of Danylo Halysky Lviv National Medical University: 1784–2009]. L'viv, 2009. 452 s.
10. Istorychnyy shlyakh vid real'noyi shkoly do Universytetu [Historical Path from Real School to University]. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/Academy/Stud_Merydian/2016/Docs/LTEU_Nr_65_WEB.pdf.
11. Istoryiya ta istoryky u L'vivs'komu universyteti (do 75-littya stvorennya istorychnoho fakul'tetu) [History and historians at Lviv University (until the 75th anniversary of the creation of the Faculty of History)] / [za redaktsiyeyu

L. Zashkil'nyaka, P. Syerzhengy]. L'viv: Vydavnytstvo «Pais», 2015. 412 s. 12. Istorija Universytetu [History and historians at Lviv University (until the 75th anniversary of the creation of the Faculty of History)]. URL: <http://www.lnu.edu.ua/about/university-today-and-tomorrow/history/> 13. Istorija universytetu [History of the University]. URL: <http://www.vetuniver.lviv.ua/universytet/istoriia.html>. 14. Istorija Universytetu [History of the University].: <http://www.lute.lviv.ua/universitet/history/> 15. L'vivs'kyi derzhavnyi medychnyy instytut. 210-richchyu vidkryt'tya, 100-richchyu vidnovlennya medychnoho fakul'tetu u L'vovi prysvyachuyet'sya [Lviv State Medical Institute. The 210th anniversary of the opening, the 100th anniversary of the restoration of the medical faculty in Lviv is devoted]. L'viv, 1994. 328 s. 16. L'vivs'komu natsional'nomu ahrarnomu universytetu – 160! [Lviv National Agrarian University – 160!]. Tekhnichni visti. 2016. Vyp. 1 (43). S. 108. 17. Narysy z istoriyi L'vivs'koyi politekhniki [Essays on the history of Lviv Polytechnic]. URL: http://vlp.com.ua/files/161865_vstup.pdf. 18. Naukova biblioteka L'vivs'koho natsional'noho universytetu veterynarnoyi medytsyny ta biotekhnolohiy imeni S. Z. Gzhyts'koho [Scientific Library of the Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z.Gzhytsky]. URL: http://www.dnabb.org/files/any/lvivska_vetynarnar_22-05-14.pdf. 19. Padura M. Zasnuvannya Tsissars'ko-Korolivs'koyi veterynarnoyi shkoly u L'vovi [Establishment of the Tsissar-Royal Veterinary School in Lviv]. Naukovyy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Hzhys'koho. L'viv, 2011. T. 13. # 4 (50). Ch. 2. S. 316–331. 20. Pershi 100 rokiv v istoriyi L'vivs'koho medychnoho universytetu [The first 100 years in the history of Lviv Medical University]. URL: <http://photo-lviv.in.ua/pershi-100-rokiv-v-istoriji-lvivskoho-medychnoho-universytetu/> 21. Stybel' V., Padura M., Kyryliv Ya. Vid pershoyi kafedry veterynariyi u Skhidniy Yevropi [From the First Department of Veterinary Medicine in Eastern Europe]. Naukovyy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Hzhys'koho. L'viv, 2014. T. 16. # 3 (60). Ch. 1. S. 3–26. 22. TsDIAL Ukrainy, f. 146, op. 4, spr. 4382. 23. Shapyro Y. Ocherky po ystoriy L'vovskoho medytsynskoho instituta [Essays on the history of the Lviv Medical Institute]. L'viv, 1959. 227 s.

Иванна Лучаківська

**СТАНОВЛЕНИЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ГАЛИЧИНЕ:
ОСОБЕННОСТИ, ТЕНДЕНЦИИ, НАПРАВЛЕНИЯ (КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX ВВ.)**

Проанализированы особенности функционирования, развития высших учебных заведений Галичины – Львовского университета, Ветеринарной, Полеводческой, Торговой академий, Цисарско-королевской высшей технической школы в контексте общественно-культурных процессов конца XIX – начала XX вв. Прослежены особенности создания каждого из учебных заведений, трансформацию численности студентов и профессорско-преподавательского состава, отмечено их вклад в развитие отечественной и мировой науки. Показано, что каждый из вузов имел библиотеки, а также другую необходимую материально-техническую базу для обучения студентов (лаборатории, опытные поля и т.п.). Отмечено, что во второй половине XIX в. доминирующим языком преподавания был немецкий, однако в последней четверти XIX в. все большую популярность приобретал польский язык, однако отдельные дисциплины читались на украинском и латинском языках. Акцентировано на украинской составляющей тогдашнего высшего образования, доказано, что как среди преподавателей, так и среди студентов на рубеже XIX–XX вв. было очень мало украинцев, что объясняется спецификой этнонационального состава населения Львова, где в исследуемый период большинство составляли лица польской и еврейской национальности.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, учебный процесс, украинцы, профессор, студент.

Ivanna Luchakivska

**FORMATION OF HIGHER EDUCATION IN GALICHINA:
FEATURES, TRENDS, TRENDS (LATE XIX – EARLY XX CENTURIES)**

The features of functioning of higher education institutions (HEIs) in Galichina – Lviv University veterinary field crops, commercial academies, imperial-royal Higher Technical School in the context of social and cultural processes of late nineteenth century. – early twentieth century. Followed especially the creation of each of the educational institutions, the transformation of the number of students and faculty, highlighted their contribution to the development of national and world science. We show that each of the universities have libraries and other necessary material base for training students (laboratories, research fields, etc.). It is noted that in the second half of the nineteenth century. the dominant language of instruction was German, but in the last quarter of the nineteenth century. increasing popularity acquired Polish, but some subjects read Ukrainian and Latin. The attention to the "Ukrainian component" of contemporary higher education proved that both teachers and students at the turn of the XIX–XX centuries. Ukrainian was extremely small, due to the specifics of ethnic composition of the city, where most of the study period were persons of Polish and Jewish.

Key words: High school, educational process, Ukrainian, professor, student.